C/2025/3474

2025.7.16.

A Régiók Európai Bizottsága állásfoglalása a 2021–2027. közötti időszakra vonatkozó kohéziós politika félidős felülvizsgálatáról

(C/2025/3474)

Tekintettel:

— az Európai Unió működéséről szóló szerződésre (a továbbiakban: az EUMSZ) és különösen annak 164., 174., 175.,177., 178. és 307. cikkére;

— az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak szóló, *Korszerűsített kohéziós politika: Félidős felülvizsgálat* című európai bizottsági közleményre – COM(2025) 163 final;

— az Európai Bizottság európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatára az (EU) 2021/1058 és az (EU) 2021/1056 rendeletnek a stratégiai kihívások félidős felülvizsgálat keretében történő kezelésére irányuló egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM(2025) 123 final;

— az Európai Bizottság európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslatára az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+) létrehozásáról szóló (EU) 2021/1057 rendeletnek a stratégiai kihívások kezelését célzó egyedi intézkedések tekintetében történő módosításáról – COM(2025) 164 final;

— a Régiók Európai Bizottsága aktuális álláspontjára, amelyet különösen *A 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret áttekintése és az annak felülvizsgálatára irányuló javaslat* című véleményében, *Az újjáépítéshez nyújtott regionális szükséghelyzeti támogatásról (RESTORE) és a természeti katasztrófák által sújtott tagállamok támogatását célzó EMVA-intézkedésekről* szóló állásfoglalásában, valamint *A 2027 utáni megújított kohéziós politika, amely senkit sem hagy hátra* című véleményében fejtett ki.

Mivel:

— A kohéziós politika jogszabályi kerete előírja, hogy a félidős felülvizsgálatot a rugalmassági összeg elosztására vonatkozó értékelések és javaslatok alapján 2025. március 31-ig el kell végezni, az irányító hatóságok pedig már benyújtottak ilyen értékeléseket és javaslatokat.

— A kohéziós politika fő feladata, hogy az EUMSZ 174. cikkével összhangban megerősítse a területi, gazdasági és társadalmi kohéziót az Európai Unióban. Minden olyan intézkedésnek, amelynek célja, hogy kohéziós forrásokat csoportosítsanak át, szem előtt kell tartania ezt a célt, ezért el kell kerülni, hogy a kohéziós politika ilyen intézkedések miatt kevésbé tudja megvalósítani hosszú távú célkitűzéseit.

— A megosztott irányítás, a többszintű kormányzás, a partnerség és a helyi alapú megközelítés elvei a kohéziós politika sarokkövei. Ezért határozottan el kell utasítani minden olyan intézkedést, amely közvetlen vagy közvetett központosítást irányoz elő a kohéziós politikán belül.

— A társjogalkotók felkérték az RB-t, hogy nagyon rövid határidőn belül nyújtsa be álláspontját, ami nem teszi lehetővé az RB számára, hogy véleményt dolgozzon ki, hanem csak arra ad lehetőséget, hogy e sürgős állásfoglalás formájában válaszoljon,

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA (RB):

1. egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy támogatásra van szükség mind az aktuális, mind a későbbiekben felmerülő uniós prioritásokhoz, például a versenyképességhez és a dekarbonizációhoz, a védelemhez, a megfizethető lakhatáshoz, az energetikai átálláshoz, a vízgazdálkodás rezilienciájához és a keleti határrégiók előtt álló sajátos kihívásokhoz; üdvözli, hogy növelni kívánják az ilyen sürgős prioritásokba történő beruházásokat, és nagyra értékeli, hogy ez a javaslat önkéntes;

2. rámutat arra, hogy a kohézió a Szerződésekben rögzített alapvető célkitűzés, és a 2021–2027-es időszakra vonatkozó kohéziós politikai programok már most is támogatást nyújtanak olyan beruházásokhoz, amelyek számos ilyen területhez és más uniós prioritásokhoz kapcsolódnak; megjegyzi, hogy a kohéziós politika keretében további beruházások vannak folyamatban, és hogy már lejárt a határidő az ilyen programok félidős felülvizsgálata keretében beadandó értékelések és a rugalmassági összeg végleges elosztására vonatkozó javaslatok benyújtására;

3. üdvözli azt az új lehetőséget, melynek révén az ERFA-projektekkel támogatható a nagyvállalatok szén-dioxid-mentesítése, valamint azt, hogy lazítják az Igazságos Átmenet Alapból (IÁA) nyújtott támogatás feltételeit a nagyvállalatok által végrehajtott projektek esetében, tekintettel a regionális innovációra és munkahelyteremtésre gyakorolt továbbgyűrűző hatásukra, valamint arra, hogy ezek a projektek hatással lehetnek a területek üvegházhatásúgáz-kibocsátásának csökkentésére. Végezetül üdvözli az ESZA+ beavatkozási lehetőségeinek kiterjesztését annak érdekében, hogy a munkavállalók és a vállalkozások alkalmazkodjanak a termelési kapacitások dekarbonizációjához kapcsolódó új ipari folyamatokhoz, valamint hogy a biztonság és a védelem területén fejlesszék a készségeket;

4. ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a végrehajtás késlekedésének elkerülése érdekében haladéktalanul végezze el azoknak a programoknak a félidős felülvizsgálatát, amelyekre vonatkozóan már benyújtottak értékeléseket és javaslatokat. Mindez nem korlátozhatja az irányító hatóságokat abban, hogy amennyiben úgy döntenek, bármely felülvizsgált jogszabály alapján további programmódosításokat nyújthassanak be;

5. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság javaslatai nem biztosítanak új vagy kiegészítő finanszírozást a meghatározott prioritások számára, hanem a Kohéziós Alap, az ERFA, az IÁA és az ESZA+ keretében a régiók számára már elkülönített összegek újraelosztását ösztönzik, akár a kohéziós politikai programokon belül, eltérő/preferenciális szabályok alapján, akár központilag irányított eszközök számára;

6. ezért arra kéri az Európai Bizottságot, hogy sürgősen javasoljon tényleges kiegészítő forrásokat ezen új és aktuális uniós prioritásokhoz, méghozzá úgy, hogy felülvizsgálják a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket vagy kiegészítik a megosztott irányítású programok keretében nyújtott finanszírozást, ahogy az a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás (REACT-EU) esetében is történt; a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket a mérföldkövekkel együtt felül kell vizsgálni különösen azokban az országokban, ahol azok túlságosan ambiciózusak. Az Európai Számvevőszék jelentésében többek között rámutat a mérföldkövek következetlenségére az egyes tagállamokban;

7. megismétli azon álláspontját, hogy úgy kell kialakítani a jövőbeli többéves pénzügyi keretet, hogy új prioritások és szükséghelyzetek esetén valamennyi pillér és irányítási mód tekintetében biztosítsuk a rugalmasságot és gyorsaságot, többek között azáltal, hogy a kezdetektől fogva nagyobb sürgősségi alapot és általános rugalmassági válságtartalékot építünk be a többéves pénzügyi keretbe;

8. figyelmeztet arra, hogy az Európai Bizottság által javasolt változtatások – többek között a források korlátlan újraelosztása és az új prioritások alá tartozó projekteknek a meglévő társfinanszírozási arányokhoz képest kedvezőbb kezelése – olyan helyzethez vezethetnek, amelyben a források drámaian kiegyensúlyozatlan módon állnak rendelkezésre az új és a folyamatban lévő prioritások számára. Emiatt az irányító hatóságok és a kedvezményezettek a kötelezettségvállalásaik teljesítéséhez és elvárásaikhoz szükséges pénzeszközök nélkül maradhatnak;

9. megjegyzi, hogy a javaslat érintheti az összes beruházást az EU-ban, mivel lehetőség van arra, hogy a 40 % és 85 % közötti arányok helyett 100 %-os uniós társfinanszírozási arányt alkalmazzanak; elismeri azonban, hogy a költségvetési korlátokkal küzdő régiók esetében az uniós finanszírozás magas szintjének fenntartása szempontjából fontos a magasabb uniós társfinanszírozási arány;

10. megérti, hogy ösztönözni akarják a beruházásokat, de hangsúlyozza, hogy az, hogy minden régió esetében 100 %-ra növelik a társfinanszírozás arányát, elsősorban a legfejlettebb régiókat fogja segíteni, és a legkevésbé fejlett régiókat megfosztja a forrásoktól;

11. arra kéri a tagállamokat, hogy biztosítsanak folyamatos nemzeti társfinanszírozást, és tartsák az eredeti terveknek megfelelő szinten a beruházások mértékét a régiókban és a településeken. A programok előirányzatait érintő bármely módosítás csak a területi partnerek hozzájárulásával történhet, a partnerség és a többszintű kormányzás elveivel összhangban;

12. megjegyzi, hogy a javaslat csak azon prioritási tengelyek és egyedi programok esetében lazít jelentős mértékben a szabályokon, amelyek vállalják, hogy előirányzataik legalább 15 %-át átcsoportosítják a meghatározott prioritásokhoz, ami adott esetben bonyolíthatja és lassíthatja is a programok végrehajtását, mivel így ugyanazon programon belül különböző szabályok szerint hajtják majd végre a prioritási tengelyeket; kiemeli továbbá annak kockázatát, hogy ez olyan módosításokhoz vezethet, amelyeket nem csupán az motivál, hogy a helyi és regionális önkormányzatok segíthessék az uniós prioritások megvalósulását, hanem az is, hogy egyszerűbbek a szabályok; tekintettel arra, hogy a programozási időszak már igen előrehaladott szakaszban van, és a források nagy része is elosztásra került már, kéri az Európai Bizottságot, hogy vegye fontolóra a jelenleg megengedett 15 %-os programallokációs küszöb csökkentésének lehetőségét; azt javasolja, hogy bármely ilyen jellegű korlátozás vegye számításba a már benyújtott félidős értékelésekben javasolt kiigazításokat, amennyiben azok összhangban vannak az új uniós prioritásokkal;

13. ezért arra kéri a Tanácsot és az Európai Parlamentet mint társjogalkotókat, hogy egyrészt vezessenek be egyértelmű biztosítékokat az ilyen kockázatok csökkentésére azáltal, hogy megszüntetik a hamis ösztönzőket, és kihasználják ezt a jogalkotási javaslatot arra, hogy valódi egyszerűsítést és rugalmasságot vezessenek be valamennyi uniós régió számára, másrészt biztosítsák, hogy a szabályok egyszerűsítése ne ösztönözze azt, hogy a forrásokat a hosszú távú fenntartható fejlődési céloktól eltérő célokra használják fel, illetve ne veszélyeztesse a projektek környezeti és társadalmi integritását;

14. egyetért azzal, hogy a nagyvállalatokba történő beruházások fontosak a versenyképesség, a védelem és a dekarbonizáció megerősítéséhez, mivel ezek irányítják a kutatást, az innovációt, a tudás- és technológiatranszfert az értékláncuk más vállalatai felé, többek között az átállás jelentős kihívásainak kitett energiaigényes iparágakban;

15. a *Régiók Európai Bizottsága 2025–2030-as időszakra vonatkozó prioritásairól* szóló állásfoglalásával összhangban hangsúlyozza, hogy a kis- és középvállalkozások, a családi vállalkozások és az egyéni vállalkozók fontos szerepet játszanak a helyi közösségek és a fenntartható foglalkoztatás gerinceként; hangsúlyozza továbbá, hogy fontos szerep hárul rájuk az ökoszisztéma nagyobb vállalatainak ellátási és értékláncaiban is; a közelmúltban egyes régiókban és városokban szerzett tapasztalatok alapján aggodalmát fejezi ki néhány olyan technológiai és egyéb területen végrehajtott beruházás miatt, amelyek negatív hatással lehetnek az EU stratégiai autonómiájára;

16. sajnálatosnak tartja, hogy nem végeztek hatásvizsgálatot, illetve nem értékelték a lehetséges területi hatásokat sem;

17. hangsúlyozza, hogy az aktuális és a jövőbeli kohéziós politikát továbbra is az aktív szubszidiaritás alapján kell végrehajtani, tiszteletben tartva a decentralizáció, a többszintű kormányzás és a partnerség elveit.

Brüsszel, 2025. május 15.

a Régiók Európai Bizottsága

elnöke

TÜTTŐ Kata